

235
5
Q. B. V. D. O. M.
DISSERTATIO MUSICA,

DE
BASSO
FUNDAMENTALI,

QUAM

*Cum consensu Ampliff. Senatus
Phil. in Reg. Acad. Upsalensi,*

SUB PRÆSIDIO

VIRI CELEBERRIMI,

MAG. ERICI
BURMAN,

Astron. Prof. Reg. & Ord.

Facult. Phil. h. t. DECANI Spectabilis,

*Publicæ bonorum censuræ modeste
submittit,*

Pro sumis in Philosophia honoribus

ALUMNUS REGIUS

ANTONIUS ESKERSON

DALEKARLUS.

In Aud. Gust. Maj. d. 31. Maji A. 1728.

Horis ante meridiem conscribitis.

UPSALIÆ, Literis WERNERIANIS.

S:Æ R:Æ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,
Reverendissimo
PATRI AC DOMINO,

**DN. SVENONI
CAMEEN,**

S.S. TH. DOCTORI Celeberrimo,
Diœceseos Westmaño-Dalekarlicæ
EPISCOPO Eminentissimo, Ven. Con-
sist. Aros. PRÆSIDI Graviss. Gymnas.
& Schol. EPHORO Adcuratissimo,

MÆCENATI SUMMO.

Satis superque mihi con-
stat, Te Reverendis-
sime Pater, maxima cur-
varum mole adgravatum esse. Du-
bium ideoque diu hesitavi, an citra
temeritatis notam Te hujus opu-
sculi dedicatione interpellare aude-
rem. At immenso illo favore, quo
omnes Musarum cultores ample-

S:Æ R:Æ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,

Summe Rever. atq; Amplissimo
DOMINO,

**Dn. NICOLAO
BARCHIO,**

S. S. Th. DOCTORI Celeberrimo,
S:æ R:æ M:tis a SACRIS SUPREMO,
Ven. Consist. Urbici PRÆSIDI, nec
non Stockholmensium PASTORI
Primario.

MÆCENATI MAXIMO.

Audacia sane argui
videor, quum nego-
tia Tua, Mæcenas
Maxime, viles hasce pagellas of-
ferendo, interrumpere sustineam.
Verum enimvero gratia illa, quam
a puero mihi exhibere non de-
dignatus es, facilem indulgentia
aditum mihi pollicetur. Hac ita-
que

*Eti soles; erectus, ut Bāssum hunc
Fundamentalem Tibi, Macenas
Optime, qui etjam Basis ipse &
Columen es Ecclesia nostra West-
manno-Dalekarlica firmissimum,
adscribendum censui. Accipe ita-
que Reverendissime Pater, offe-
rentis donum, non quod nitore suo
audacia veniam mereatur: sed
quod magni adeo Viri ex tenui
quoque indicio soleant humillimam
clientum perspicere mentem. De
cetero, ad supremum Numen cas-
lidissimas fundo preces, ut tam
splendidum sidus in Ecclesia West-
manno-Dalekarlica quam diutissi-
me lucens esse jubeat, quo Familia
Tua Nobilissima, nec non clientes
Tui omnes, de incolumitate Tua
sibi possint gratulari.*

Reverendissimi Nominis Tui

cupit & cliens humillimus

ANTONIUS WESEROR

*que fretus, leve quod vides, char-
taceum opus Tibi, Mæcenas Ma-
gno, adscribere audeo, humillime
rogans, velis, Mæcenas Optime,
illud serena respicere fronte, at-
que in posterum non minus quam
hucusque, spes meas Patrocinio
Tuo fovere. Quod reliquum est,
conseruet Te, Patrone Maxime,
Supremus rerum Arbitrator in lon-
gam annorum seriem; & sero il-
lucescat ille dies, quo Te, No-
bilissimi Tui gaudium longe ma-
ximum, orbis literatus ornamen-
tum certissimum, & clientes Pa-
tronum desideratissimum, luceant.*

Reverendissimi Nominis Tui

aliens & cultor humillimus
ANTONIUS

Max. Rever. Amplissimoque VIRO,
MAG. P E T R O
T I L L Æ O,

Inclutæ Diœces. Arosiensis AR-
CHI-PRÆPOSITO longe meritissimo,
Templi Cathedr. ANTISTITI Dignif-
simo, & Consist. ASSESSORI primario.
P A T R O N O Magno.

Admod. Rev. atque Præclarissimo VIRO,
Dn. G U S T A V O
E L V I O,

PASTORI Norberckensium longe
meritissimo, atq; adjacentis Distri-
ctus PRÆPOSITO laudatissimo,
E V E R G E T Æ Exoptatissimo.

VIRO Spe
Dn. B E N E D I C T O
F A U T O R I

In venerabundæ gratæque mentis
leve bocce specimen cum perennis felici-
Admod. Rever. Ampliff. Specta-

Cultor obsequiosissimus

VIRO Amplissimo atque Consultissimo,
Dn. GEORGIO
WALLERIO,

JUDICI Caularum rei metallicæ in
Norbercke, Säter, Noreberg &c.
longe æquissimo,
PATRONE Optimo.

VIRO Spectatissimo Experientissimoque
Dn. JACOBO
FISCHER,

Ad Regium Collegium Metallicum
DOCIMASTÆ prudentissimo,
FAULTORI Certissimo.

Etatissimo

ANT. MEDEEN,

Honoratissimo.

signum atque spem ulterioris favoris,
tatis adprecatione, offert
till Nominum Vestrorum

& observantissimus

Clarissimo Philosophiæ CANDIDATO,
DN. ANTONIO
ESCHERSON.

Dantur Musici in patria nostra,
hoc præsertim tempore, præ-
stantes multi: verum si in Theo-
ria æque ac in Praxi versatos qua-
siveris, pauci admodum: quos tam-
men dari quam plurimos, magno-
pere optandum esset. Ideoque Tu-
am industriam, Amicissime Do-
mine, non laudare nequeo, quam
ut in aliis scientiis, ita in hoc etiam
studio pulcherrimo collocasti, aperte
jam ostendens erudita dissertatione
de Basso Fundamentali, te Musi-
cum non modo practice, sed & theo-
retice doctum, adeoque vere fun-
damentalem, esse. Gratular inde,
& felicem rerum successum opto.

Holmiæ d. 15 Maji

1728.

FERD. ZELBEL

D. D.

DEFINITIO.

B *Assis Fundamentalis est sonus præcursivus in Harmonia Musica, cui tam consonantia quam dissonantie originem debent.*

SCHOLIUM.

Quicquid in rerum universitate firmum ac stabile invenitur, solum fundamentum habet, in quo collocatur & subsistat. Sic etiam in Musicis: quae de re ZARLINUS *Inst. Har. terza parte cap. 58.* in hunc modum disserit: *Come la Terra è posta per il fondamento degli altri Elementi; così il Basso ha tal proprietà, che sostiene, stabilisce, fortifica & dà accrescimento alle altri parti; condisiacha*

A

è posto

è posto per Base e fondamento dell' Har-
monia, onde è detto Basso, quasi Base &
sostentamento dell' altre parti. Ma si come
sarebbe, quando l' Elemento della Terra
mancasse (se ciò fosse possibile) che tanto
bel ordine di cose ruinerebbe, & si guasta-
rebbe la mondana & la humana Har-
monia; così quando il Basso Mancasse, tutta
la cantilena si empirebbe di confusione & di
dissonanza, & ogni cosa andrebbe in ru-
ina. Unde sequitur, citra Bassum Fun-
damentalem, quem etiam Naturalem
vel Radicalem vocare licet, ceterum omni-
um Syzygiarum principium, nullam
sibi omnimode constare Harmoniam.

Syzygia scilicet, quæ perfecta voca-
tur, Consonantiarum, Tertiæ, Quintæ
& (si placet) Octavæ, Bassum Funda-
mentalem immediate pro principio ha-
bet. Observa autem, Consonantias
dividi in Primarias & Secundarias. Pri-
marie, quæ solæ (tanquam reliquarum
bases) huc faciunt, sunt jam dictæ, O-
ctava, Quinta, & ambæ Tertiæ, ex
quibus componitur Syzygia illa perfe-
cta & naturalis. Secundarie ceteræ,
Quarta, Sexta Major & Sexta Minor,
sibi aliud sunt quam primariarum con-
sequen-

sequentia, seu illarum complementa ad Octavam (cum, si ab Octava subducas Quintam, remaneat Quarta; si Tertiam Majorem, Sexta Minor; si Minorem, Major: ideoque Basso eidem non inniti nequeunt.

Quod denique ad *Dissonantias*, (neque enim his carere Symphonia præstantior potest) illas quoque in fundamento nostro contineri patet, mediante nimirum Septima (cum hæc vel major vel minor sit, pariter illæ majores fiunt vel minores) quam, tanquam illarum radicem ceu principium, & proinde alterum Concentuum Capitalium sive Principalium genus, ut Bassus Fundamentalis admittat, necesse est. Confer Differt. Acad. de *Triade Harmonica*. Upsal. 1727. Nos ratio propositæ brevitatis monet ad rem ipsam festinare.

PROPOSITIO I.

Progressionem Bassi fundamentalis ostendere.

Ne subito ac abrupte nimis harmoniæ status mutetur, Syzygia prorsus peregrina priorem excipiente; i. e. ut Concentus posterior cum priore ali-

(〇)

qua saltem sui parte cohaereat, oportet Bassum Fundamentalem per intervalla consonantia procedere, nempe, per Tertiam, Quartam, Quintam & Sextam. Num autem Bassum ascendere per Tertiam, vel descendere per Sextam, ascendere per Quartam, vel descendere per Quintam, ascendere per Quintam, vel descendere per Quartam, ascendere per Sextam, vel descendere per Tertiam; perinde hoc fuerit: quia semper, ut dicitur, de Octavis idem est iudicium. Intervalla tamen progressionis minora majoribus heic prevalere notandum. Bassi hanc Fundamentalis progressionem, nec non simul, quomodo voces Basso tali concinentes nihilominus citra saltum progrediantur, sequens docet

Exemplum.

The musical notation consists of five staves. The first four staves show a sequence of notes with diamond-shaped markers above them, illustrating various intervallic progressions. The fifth staff shows the same sequence with interval labels below the notes.

Labels below the notes in the fifth staff:

Asc. per 3.   per 4.   per 5.   per 6.

Desc. per 6.   per 5.   per 4.   per 3.

Recte

Recte enim RAMEAU. (quem in hoc argumento præeuntem habemus) *Traité de l'Harmonie* l. I. c. 2. Pour ce qui regarde d'ailleurs la progression des parties, qui contiennent chacune un son des accords, ZARLIN nous a fait remarquer, qu'elle doit être diatonique, & celle sujettion lui vient de la progression de la Basse Fondamentale; aussi pour peu que l'on connoisse la distance des intervalles, l'on se sent porté comme mal-gre soi, à donner à ces parties supérieures cette progression diatonique, & on se forme une suite agreable d'accords, sans que l'on soit obligé d'avoir recours à aucune autre regle; la nature ayant pris soin d'elle même de nous conduire à la perfection qui lui convient.

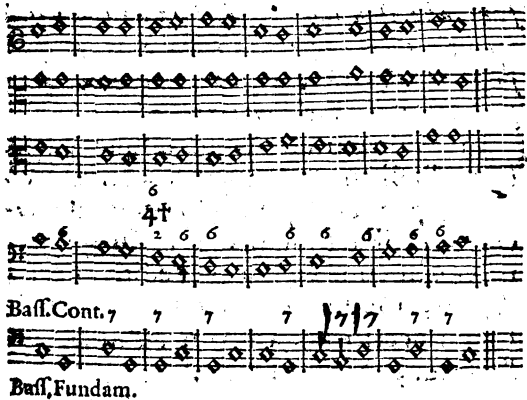
Si nimirum una cujuscunque partis nota Bassi notæ sequenti concinere potest per Tertiam, Quintam aut Octavam, illa tunc manet; sin minus, in ejus locum vicina succedit. Tertia autem, Quinta aut Octava partium illarum acutiorum, cuinam ab initio assignetur, parum refert.

PROPOSITIO II.

Discrimen Bassorum Continui & Fundamentalis ostendere.

Ne quis credat, nos entia præter necessitatem multiplicare, ut in proverbio est, sciendum, Bassi Continui progressionem esse Diatonicam, vel potius Diatonico-Chromaticam, ipsumque omnis generis concentum harmonicum amare: Bassum vero Fundamentalem, uti jam diximus, non progredi nisi per Consonantias, nec in Syzygiis admittere, extra perfectam, nisi unicam Septimæ.

Exemplum.

Bass. Cont. 7   7   7   7   7 | 7/7   7   7

Bass. Fundam.

SCHOLION.

Diversitas scilicet illa Syzygiarum Bassi Continui provenit ex ejus progressu

(0)

gressu a progressu Bassi Fundamentalis
diverso. Quod si tamen unum cum al-
tero conferas, quomodo uterque Bas-
sus invicem consonet, seu quem ille
ad hunc habeat respectum, facile vi-
debis. Uno verbo: ipse Continuus
non minus quam alia quavis vox, aut
pars concinens superior, in fundamen-
tali suum habet fundamentum, eique
proinde per Tertiam, Quintam aut
Septimam (adde, si placet, Octavam)
consonabit.

PROPOSITIO III.

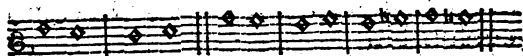
*Modum tradere sub dato Cantu Bas-
sum Fundamentalem componendi.*

Constat, unicuique cantui suum natu-
ralem esse Bassum; adeoque neminem
non, qui vel Perfectæ Harmoniæ gu-
stu tangitur, Bassum Fundamentalem,
Cadentis saltem (ubi consonus omnino
erit) convenientem, natura canere
aut invenire posse. Verum ut hæc ar-
te juvetur, sequentes observandæ sunt

Regule.

I. Cognoscendum erit, quem Mo-
dum, vulgo *Tonum*, tractamus. Deinde

animadvertendum, ubi aliqua occur-
 rat *Cadentia* (quod prima quidem vi-
 ce in secunda vel quarta mensura fieri
 solet) perfecta, i.e. Clausula Tonica, ut
 huic in primis Bassus consonans inve-
 niatur. Sed potiores cadentiarum for-
 mas, unde ipsæ dignoscantur, ad no-
 tam Tonicam v. gr. C. quas *ordinarias*
 vel *domesticas*, jure appellaveris,
 heic vide;

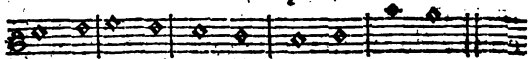
Cadentiæ perfectæ.   Imperfectæ.

II. Circa Cadentias vero *Peregrinas*,
 h. e. quæ ipsi notæ Tonicæ non con-
 veniunt, videndum (ex Textu saltem)
 an illæ Cantilenam absolvant, h. e.
 an pro Clausulis formalibus habendæ
 sint nec ne. Si hoc; permutatur o-
 mnino Tonus. tum vero progredien-
 dum erit ad *Dominantem* vel *Mediantem*,
 vel *Quartam*, vel *Sextam*, vel denique
Secundam Modi, a quo immediate dis-
 cessimus. Idque hoc ordine, ut pri-
 mo respicias Quintam, deinde, si illa
 inutilis deprehendatur, Tertiam, &
 porro. Hæ quoque Cadentiæ digno-
 scentur,

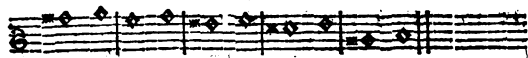

seentur, si cum prioribus conferantur sequentia similiaque illarum ad Modum Dominantis, & alios, tam imperfectarum quam perfectarum

Exempla.

Imperfect.

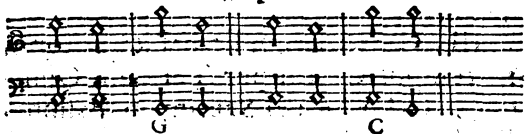
Perfect.

III. Cadentiarum sic habita ratione, in reliquis Cantui per Tertiam, Quintam, Octavam vel Septimam Bassum Fundamentalem concinere faciamus; & quidem heic similiter præferendo notæ Tonicæ, seu ambitus in dato Modo, Quintam Tertix, Quartam sextæ & hanc Septimæ (puta inferiori, quæ Secundæ æquipollet). Videlicet, ubi Cantus Basso, ascendenti ad Quintam, concinere nequit, sumenda est Tertia, Quarta, Sexta vel denique secunda.

IV. Quamdiu Cantus Bassi notæ alicui per Tertiam, Quintam aut Octavam consonare potest; hæc immutanda

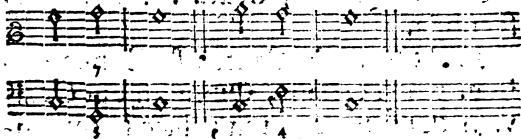
da non est, nisi variatio Harmoniæ id forte postulaverit. Namque ad primum quidem cujusque mensuræ tempus, tanquam principale, semper attendendum est; ita tamen, ut quæ Bassi nota simul sequenti mensuræ tempori conveniat; illa etiam præcedenti sit assignanda. Observa notam $\text{\textcircled{G}}$ bene se habere; $\text{\textcircled{C}}$ non item.

Exemplum.

V. Quomodo etiam, variationis causa, in Basso Fundamentali aliquando Cadentia seu Clausula regularis, seu quæ fit per Quintam Modi, in irregularem Quartam, Baseos finientis respectu, commutari queat, videamus.

Exemplum.

VI. Septima nonnunquam sine præparatione (quæ alioquin Suppositionis aut Syncopes beneficio pro illa æque ac Diffonantiis reliquis fieret) adhibetur , quum videlicet Cantus primo saltum faciat , & dein Bassi nota , quæ ante Septimam cecinit , manente , Cantus immediate post illam Diatonice moveatur , juxtaque Bassus adscendat per Quartam , ut sic per Tertiam vel saltem per Octavam uterque concinat.

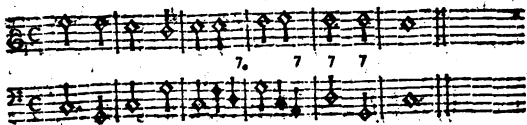
In subjuncto scilicet exemplo progressio Cantus quidem per saltum est ab *N* ad *O* : non tamen perinde notæ *O* Septimam addere licet , Bassi nota præcedente immobili servata ; quum nota Bassi sequens per Quartam adscensura , quæ foret *F* , suo Cantui *P* neque in Tertia respondere queat neque in Octava. Quare Bassum *N* pro Cantu *O* mutari oportet , & concentum perfectiorem eligi. Verum quod apud notas *N* , *O* , *P* desideratur , in *K* , *L* , *F* habes.

Exemplum.

N O P K L F

VII. Juvat etiam Notam quandoque bisecare, modo sequentis Exempli, quo conservetur consonans illa Bassi Fundamentalis progressio. Videlicet Notæ convenientiores Modo, qui tractatur, temporibus principalibus applicandæ: suntque illæ, ut supra dictum, præter ipsam Tonicam seu Octavam, ejus Dominans, Quarta & Sexta. Interdum quoque ejus Secunda utimur, Mediante raro; nunquam autem Septima in quocunque mensuræ tempore id fit: quoties enim non possumus non eam adhibere, Tonum mutari certum est, uti ex signis * & b, vel denique alio modo formata, ceu imperfecta, Cadentia peregrina judicari licet. En!

Exemplum.

PROPOSITIO IV.

Dato Principio Fundamentali Bassum Continuum seu Ordinarium componere.

Haud

Haud difficulter hoc præstamus, ex Notis Basso Fundamentali signato continetibus unam pro lubitu sumendo, eique suam justam adscribendo signaturam, i. e. quæ formam seu modum, quo reliquæ jam huic concinant, rite designet. Quum autem sic multiplex detur Bassus, observa

I. Ab initio tamen & fine alicujus concentus Bassum Fundamentalem variari, nisi per Octavas, non debere. Idem fere de nota Dominante, quæ Tonicam in Clausulis seu Cadentiis regularibus semper præcedit, intelligendum, præsertim ad Symphonix finem.

II. Progressionem, ut hæc quantum commode potest, fiat melodica, Diatonicam servandam; nec non minora intervalla majoribus, v. gr. Tertiam Sextæ, præferenda esse.

III. Ad modicum Dissonantiarum usum earumque justas resolutiones attendendum.

Exam-

ab una ejus chorda ad alteram progrediendo, vel etiam per consonantia intervalla; quocirca ad sonos Fundamentales, quantum licet, respiciendum.

Exemplum.

Exemplum.

Plura addere angustiæ temporis vetat. Qui vero ulteriorem hujus argumenti notitiam velit, consulat laudatum RAMEAU in *Traité de l'Harmonie reduite a ses principes naturelles.*

Paris 1722. 4°.

Clarissimo Philosophiæ
CANDIDATO
DN. ANTONIO
LOEFGROEN

Populari & Amico Honoratissimo,

DE

Basso Fundamentali

egregie differenti.

C*ondere qui satagit turres, Fun-*
damina ponit:

Sicque Bases habeat Musica
dulcisonas.

Has dum rite paras validas com-
ponere, LOEFGROEN

Musis Te adscribi Musicus
ipse jubet.

Festinanti calamo
adplausi

TOB. WESTERD.

